

לְעִילָא. נַפְשִׁי, מֵאֵן נַפְשִׁי, (אָשָׁא) דָּא דָּוִד (הוּא) דְּרָגָא קַדְמָאָה דְּקְאָמְרִין. אָשָׁא, אָסְלֵק. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (תהלים קכא) אָשָׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים. בְּגִין דְּכָל יוֹמוֹי דְּדָוִד הָוָה מְשַׁתְּדֵל לְסַלְקָא דְּרָגִיָּה לְאַתְעֻטְרָא לְעִילָא וּלְאַתְקַשְׂרָא תַמָּן בְּקַשְׂוֹרָא שְׁלִים פְּדָקָא יְאוּת.

בְּגִין דְּרָגִיָּה קְאָמַר, וּמֵאֵי אָמַר בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת יְיָ. אֵת לְאַתְקַשְׂרָא בְּקַשְׂוֹרָא לְעִילָא. וְכָל קְרַבִּי, מֵאֵן קְרַבִּי. אֵלִין שְׂאָר חֵיוֹן בְּרָא. דְּאֶקְרוּן קְרַבִּים כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שיר השירים ה) וּמְעֵי הָמוּ עֲלִיו. דְּבַר אַחַר בְּרַכִּי נַפְשִׁי, בְּגִינִיָּה קְאָמַר. אֵת יְיָ דָּא שְׁלִימוֹ דְּכָלָא, אֵת יְיָ כְּלָלָא דְּכָלָא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא חֲמִינָא לָךְ דְּהָא עִם שְׂכִינְתָא קְאֵתִית וְאַתְחַבְרַת. אָמַר לִיָּה הָכִי הוּא וְדָאִי, וְתִלַּת פְּרָסִי הוּא דְּאֶזְלִנָּא בְּהַדְיָה וְאָמַר לִי כְּמָה מְלִי מְעַלְיָתָא וְאָנָּא אָגִירָנָא לִיָּה לְיוֹמָא דָּא וְלָא יִדְעָנָא דְּאִיָּהוּ בּוֹצִינָא דְּנְהִיר פְּדַחְמִינָא הַשְׁתָּא.

אָמַר לִיָּה רַבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוֹדָאִי מַה שְׂמָךְ, אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר. אָמַר לִיָּה יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר (מִלָּה תְּרָא) יְתִיבֵן כְּחָדָא, יְתִבּוּ גַבִּי חַד טַנְרָא (דף 99 ע"ב) בְּהַהוּא חֲקַל. פְּתַח הַהוּא יוֹדָאִי וְאָמַר (ישעיה מג) אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעִיךָ לְמַעַנִי וְחַטְאֵתִיךָ לֹא אֶזְכּוֹר. מָאִי טַעְמָא תְּרִי זְמַנִּי אָנֹכִי אָנֹכִי.

אֲלָא חַד בְּסִינֵי וְחַד בְּשַׁעְתָּא דְּבְרָא עֲלָמָא, דְּכְתִיב (שמות כ) אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ דָּא הוּא בְּסִינֵי. וְחַד פֶּד בְּרָא עֲלָמָא דְּכְתִיב, (ישעיה מה) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיָּה בְּרֵאתִי. הוּא, בְּגִין לְאַחְזָאָה דְּלָא הוּי פִּירוּדָא בֵּין עִילָא וְתַתָּא.

כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שם קכא) אָשָׁא עֵינֵי אֶל הַהָרִים. מִשּׁוּם שְׁדוּד הָיָה מְשַׁתְּדֵל כָּל יְמָיו לְהַעֲלוֹת אֶת דְּרָגָתוֹ לְהַתְעַטֵּר לְמַעְלָה וּלְהַתְקַשֵּׁר שֵׁם בְּקַשְׂרֵי שְׁלֵם כְּרֵאוּי.

כְּמוֹ כֵּן (שם קג) לְדָוִד בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה'. מִשּׁוּם דְּרָגָתוֹ אָמַר. וּמָה אָמַר בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֵת ה'? אֵת - לְהַתְקַשֵּׁר בְּקַשְׂרֵי לְמַעְלָה. וְכָל קְרַבִּי, מִי הֵם קְרַבִּי? אֵלוֹ שְׂאָר חֵיוֹת הַשָּׁדָה שְׁנֹקְרָאוֹת קְרַבִּים, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שיר ה) וּמְעֵי הָמוּ עֲלָיו. דְּבַר אַחַר בְּרַכִּי נַפְשִׁי - בְּשִׁבְלֵי הוּא אָמַר. אֵת ה' - זוֹ שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. אֵת ה' - הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי יִיסָא, רֵאִיתִי אוֹתְךָ שְׂבָאֵת עִם הַשְּׂכִינָה וְהַתְּחַבְּרַת. אָמַר לוֹ, כֶּף זֶה וְדָאִי. וְשִׁלַּשׁ פְּרָסָאוֹת שְׁהִלְכְתִי עִמָּה וְאָמַרְהָ לִי כְּמָה דְּבָרִים מְעַלִּים, וְאֵנִי שְׂמַרְתִּי אוֹתָם לְיוֹם הַזֶּה, וְלֹא יִדְעַתִּי שְׁהוּא הַמְּאֹר שְׂמֵאִיר כְּמוֹ שְׂרֵאִיתִי כְּעַתָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְיִהוּדִי הַהוּא, מַה שְׂמָךְ? אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר. אָמַר לוֹ, יוֹעֶזֶר וְאֶלְעָזָר [דְּבַר אַחַד] יוֹשְׁבִים יַחַד. יִשְׁבּוּ עַל סַלַע אֶחָד בְּשָׁדָה הַהוּא. פְּתַח אוֹתוֹ הַיְיִהוּדִי וְאָמַר, (ישעיה מג) אָנֹכִי אָנֹכִי הוּא מוֹחָה פְּשַׁעִיךָ לְמַעַנִי וְחַטְאֵתִיךָ לֹא אֶזְכּוֹר. מָה הַטַּעַם פְּעַמִּים אָנֹכִי אָנֹכִי?

אֲלָא אֶחָד בְּסִינֵי, וְאֶחָד בְּשַׁעְהָ שְׂבָרָא אֵת הָעוֹלָם, שְׂכַתוּב (שמות כ) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. זֶה הוּא בְּסִינֵי. וְאֶחָד בְּשַׁבְּרָא אֵת הָעוֹלָם, שְׂכַתוּב (ישעיה מה) אָנֹכִי עֲשִׂיתִי אֶרֶץ וְאָדָם עָלֶיָּה בְּרֵאתִי. הוּא כְּדִי לְהַרְאוֹת שְׂאִין פְּרוּד בֵּין מְעַלָּה וּמְטָה.

מוחה פשעיה. מעביר פשעיה לא כתיב, אלא מוחה. בגין דלא יתחזון לעלמין. למעני. מאי למעני, בגין אנון רחמין דתליין בי דכתיב, (דברים ד) כי אל רחום יי אלהיה וגו'.

מוחה פשעיה, לא כתוב מעביר פשעיה אלא מוחה, כדי שלא יתראו לעולמים. למעני, מה זה למעני? משום אותם הרחמים שתלויים בי, שכתוב (דברים ד) כי אל רחום ה' אלהיה וגו'.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני. תא חזי חייבי עלמא עבדין פגימותא לעילא, דכד אנון חובין סלקין רחמין ונהירו עלאה וניקו דברכאן לא נחית לתתא, והאי דרגא לא נטיל ברכאן דלעילא לינקא לתתא. ובגין כך למעני בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא (ליה) לכלא. פגוונא דא (דברים לב) ראו עתה כי אני אני הוא. לאחזאה דלא הוי פירוודא בין עילא ותתא כמה דאתמר.

דבר אחר מוחה פשעיה למעני - בא ראה, הרשעים של העולם עושים פגם למעלה, שכאשר אותם חטאים עולים, רחמים ואור עליון ויניקת הפרכות לא יורדות למטה, והדרגה הזו אינה נוטלת ברכות שלמעלה להניק למטה. ומשום כך למעני, כדי שלא ימנעו ברכות להניק [לו] לכל. כמו כן, (שם לב) ראו עתה כי אני אני הוא. להראות שאין פרוד בין מעלה ומטה, כמו שנתבאר.

תא חזי, פגוונא דא כד אשתפחו זכאין בעלמא אתערו ברכאן לעלמין פלהו. פיון דאתא אברהם אתער ברכאן לעלמא דכתיב ואברכה והיה ברכה. מאי והיה ברכה. רמז דישתפחו בגיניה ברכאן לעילא ותתא דכתיב ונברכו בך וגו' וכתוב ואברכה מברכיה.

בא ראה, כמו זה פשנמצאים צדיקים בעולם, מתעוררות ברכות לכל העולמות. פיון שבא אברהם, התעוררו ברכות לעולם, שכתוב ואברכה והיה ברכה. מה זה והיה ברכה? רמז שימצאו בגללו ברכות למעלה ומטה, שכתוב ונברכו בך וגו', וכתוב ואברכה מברכיה.

אתא יצחק אודע לכלא דאית דין ואית דיין לעילא לאתפרעא מרשיעיא, ואיהו אתער דינא בעלמא בגין דידחלוך ליה לקדשא בריה הוא כל בני עלמא. אתא יעקב ואתער רחמי בעלמא ואשלים מהימנותא בעלמא כדקא חזי.

בא יצחק והודיע לכל שיש דין ויש דין למעלה להפרע מן הרשעים, והוא עורר את הדין בעולם כדי שיראו מהקדוש ברוך הוא כל בני העולם. בא יעקב ועורר רחמים בעולם, והשלים את האמונה בעולם פראוי.

ביומי דאברהם מה כתיב ומלכי צדק מלך שלם, דאתעטר פרסייא בדוכתיה, וכדין אשתכח מלך שלם בלא פגימו כלל. הוציא לחם ויין דאפיק מזונין לעלמין פלהו כדקא חזי. הוציא לחם ויין דלא אתמנעו ברכאן מפלהו עלמין. הוציא כמה דאת אמר, (בראשית א) תוצא הארץ מדרגין

בימי אברהם מה כתוב? ומלכי צדק מלך שלם. שהתעטר הכסף במקומו, ואז נמצא מלך שלם ללא פגם כלל. הוציא לחם ויין - שהוציא מזונות וברכות לעולמות פלם פראוי. הוציא לחם ויין - שלא ימנעו הפרכות

מִכָּל הָעוֹלָמוֹת. הוֹצֵיא - כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר תּוֹצֵא הָאֶרֶץ, מֵהַדְּרָגוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה מוֹצֵיא מְזוֹנוֹת וּבְרָכוֹת לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן - שֶׁהַכֹּהֵן נִמְצָא בְּשִׁלְמוֹת עֲלִיּוֹנָה כְּרֹאוּי. לְהִרְאוֹת, כְּמוֹ שֶׁהִרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגַם בְּעוֹלָם וּמוֹנְעִים בְּרָכוֹת, כִּי גַם בְּשִׁבִיל הַצְּדִיקִים בָּאוֹת בְּרָכוֹת לְעוֹלָם, וּבְגִלְגָּלִים מִתְּבַרְכִּים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל, מֵהַ זֶה מַעֲשֵׂר מִכָּל? מֵאוֹתָם הַבְּרָכוֹת שִׁיּוֹצְאוֹת מִכָּל, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַמְּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת שִׁיּוֹרְדוֹת לְעוֹלָם יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. דְּבַר אַחֵר וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר, וּמֵה הוּא? זֶה הַדְּרָגָה שֶׁכָּל פִּתְחֵי הָאֱמוּנָה וְהַבְּרָכוֹת שֶׁל הָעוֹלָם עוֹמְדוֹת בָּהּ, וְהִיא מַעֲשֵׂר, וְהִיא אַחַת מֵעֲשָׂרָה, וְהִיא עֲשָׂרָה מִמֵּאָה. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה נִכְנַס אֲבָרְהָם בְּקִיּוֹם שְׁלֹמֶעֱלָה כְּרֹאוּי.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, יֵפֶה אִמְרַתְךָ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהַ מַעֲשֵׂיךָ? אָמַר לוֹ, מִלְּמַד תִּינוּקוֹת בְּמִקְוֵי. כֵּעֵת בָּא רַבִּי יוֹסִי מִכְּפָר חֲנִין לְעִיר, וְסָלְקוּ אוֹתָם מֵאֶצְלֵי, וְהוֹשִׁיבוּ אוֹתָם אֶצְלוֹ. וְהָיוּ נוֹתְנִים לִי כָּל בְּנֵי הָעִיר שֶׁכָּר כְּמוֹ אוֹתוֹ הַזְּמַן שֶׁהִתְיַנוּקוֹת הָיוּ אֶצְלֵי, וְהִסְתַּפְּלְתִי בְּעֲצָמֵי שְׁלֹא רְאוּי לִי לְהַנּוֹת מֵהֶם בְּחִנָּם, וְהִשְׁפַּרְתִּי עֲצָמֵי עִם הַחֲחֻכִּים [הַהוּא] הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּאֵן צְרִיךְ אֶת הַבְּרָכוֹת שֶׁל אָבָא.

כְּמוֹ. הִלְכוּ לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן [אֲחֵר כִּדְ], וְהָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד כָּל יוֹם לְפָנָי רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְיוֹם אֶחָד הָיָה עֲסוּק בְּנִטְיִיל יְדִים לְפָנָיו. אָמַר, כָּל מִי שְׁלֹא נוֹטֵל יְדָיו כְּרֹאוּי, אֶף עַל גַּב שְׁנַעֲנַשׁ לְמַעְלָה - נַעֲנַשׁ לְמַטָּה. וּמֵה עָנְשׁוּ לְמַטָּה?

דְּלַעֲיֵלָא אַפִּיק מְזוֹנִין וּבְרַכָּאן לְעֲלִמִין כְּלָהוּ. וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן דְּאִשְׁתַּכַּח כְּלָא בְּשִׁלְיָמוּ עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. לְאַתְחִזְזָאָה כְּמָה דְּחִיבֵינָא עֲבָדֵי פְּגִימוּ בְּעֲלָמָא וּמְנַעֲי בְּרַכָּאן. הֵכִי נָמִי בְּגִין זְכָאִין אֲתִיין בְּרַכָּאן לְעֲלָמָא, וּבְגִינֵיהוּ אֲתַבְּרַכָּאן כָּל בְּנֵי עֲלָמָא: וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל. מֵאִי מַעֲשֵׂר מִכָּל מֵאֲנוּן בְּרַכָּאן דְּנַפְקֵי מִכָּל. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתֵר דְּכָל בְּרַכָּאן דְּנַחְתֵי לְעֲלָמָא מִתְּמֵן נַפְקֵי. דְּבַר אַחֵר וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל. קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא יֵהֵב לִיהַ מַעֲשֵׂרָא. וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא דְּרָגָא דְּכָל פִּתְחִין דְּמַהִימְנוּתָא וּבְרַכָּאן דְּעֲלָמָא בִּיהַ קְיָיְמִי וְאִיהוּ מַעֲשֵׂר וְאִיהוּ חֵד מַעֲשֵׂרָה וְאִיהוּ עֲשָׂרָה מִמֵּאָה. מִכָּאֵן וְלִהְלָאָה עָאֵל אֲבָרְהָם בְּקִיּוֹמָא דְּלַעֲיֵלָא כְּדָקָא חֲזִי.

אָמַר לִיהַ רַבִּי אֶלְעָזָר שְׁפִיר קָא אִמְרַתְךָ. אָמַר לִיהַ רַבִּי אֶלְעָזָר מֵאִי עֲבִידְתָּךְ, אָמַר לִיהַ קְרִינָא דְּרִדְקֵי בְּאַתְרֵי, הַשְׁתָּא אֲתָא רַבִּי יוֹסִי דְּכִפַּר חֲנִין לְמִתָּא וְסָלְקוּ לוֹן מִגְּבָאֵי וְאוֹתְבוּ לוֹן לְגַבִּיהַ. וְהוּוּ יִתְבִּין לִי כָּל בְּנֵי מִתָּא אֲגָרָא כְּהֵוּא זְמַנָּא דְּדְרִדְקֵי הוּוּ גְּבָאֵי. וְאַסְתַּפְּלִנָּא בְּנַפְשָׁאֵי דְּלָא אֲתַחֲזִי לִי לְאַתְהֵינִי מְנִייהוּ לְמַגְנָא, וְאַגִּירְנָא גְּרַמָּאֵי בְּהַדִּי (דַּהוּא) דְּהֵאֵי חַפִּים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַכָּאן דְּאַבָּא אֲצַטְרִיכוּ הַכָּא.

כְּמוֹ. אֲתוּ קַמִּיהַ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן (לְבַתֵּר), וְהוּוּ יִתִּיב וְלַעֲי כָּל יוֹמָא קַמִּיהַ דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. וְיוֹמָא חֵד הוּוּ עָסִיק בְּנִטְיִיל יְדִים קַמִּיהַ. אָמַר כָּל מָאן דְּלָא נָטִיל יְדָיו כְּדָקָא יְאוּת, אֶף עַל גַּב דְּאַתְעַנַּשׁ לְעֵילָא אֲתַעַנַּשׁ לְתַתָּא, וּמֵאִי עוֹנָשִׂיהַ לְתַתָּא, דְּגָרִים לִיהַ לְגְרַמִּיהַ מִסְּפָנוּתָא. כְּמָה דְּעוֹנָשִׂיהַ כְּוָן, הֵכִי הוּא זְכִי מָאן דְּנָטִיל יְדָיו כְּדָקָא יְאוּת דְּגָרִים

שגורם לעצמו עני. כמו שענשו כף - כף זוכה מי שנוטל ידיו כראוי, שגורם לעצמו ברכות שלמעלה, ששורות הברכות על ידו כראוי ומתברך בעשר.

אחר כף הקדים רבי שמעון, וראה אותו שנוטל ידיו במים, ונוטל ידיו בשעור רב של מים. אמר רבי שמעון, מלא ידיו מברכותיך. וכך היה. מאותו היום והלאה התעשר ומצא אוצר, והיה עוסק בתורה ונותן מזון לעניים כל יום, והיה שמח עמהם, ומסביר להם בפנים מאירות. קרא עליו רבי שמעון, (ישעיה מא) ואתה תגיל בה' בקדוש וגו'.

אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אברם וגו'. רבי יהודה פתח, (שיר ז) אני לדודי ועלי תשוקתו. הרי פרושה, אבל בהתעוררות שלמטה תמצא ההתעוררות שלמעלה, שהרי אין מתעורר למעלה עד שמתעורר למטה, והברכות שלמעלה לא נמצאות אלא במה שיש בו ממש, ואינו ריקן.

מנין לנו? מאשת עובדיהו שאמר לה אלישע (מלכים ב ד) הגידי לי מה יש לך בבית. שהרי הברכות שלמעלה אינן שורות על שלחן ריק ולא במקום ריק. מה כתוב? ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן. מה זה אסוף? אלא אמרה לו, השעור של השמן הזה אינו אלא כדי משיחת אצבע קטנה.

אמר לה, נחמתני, שהרי לא ידעתי איך ישרו הברכות שלמעלה במקום ריק, אבל עכשו שיש לך שמן, זהו מקום שימצאו בו ברכות. מנין לנו? שכתוב (תהלים קלא) כשמן הטוב וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום

לגרימיה ברכאן דלעילא דשראן ברכאן על ידוי פדקא יאות, ואתברך בעותרא. (דף פ"ט ע"א). לכתר אקדים רבי שמעון חמא ליה דאנטל ידוי במיא ונטיל לון בשיעורא סגניא דמיין. אמר רבי שמעון מלא ידיו מברכותיך. וכך הוה, מההוא יומא ולהלאה אתעתר ואשפח סימא והוה לעי באורייתא ויהיב מזונא למספני כל יומא, והוה חדי עמהון ומספר לון אנפין נהירין. קרא עליה רבי שמעון (ישע' מ"א) ואתה תגיל ביי בקדוש וגו', (חסר)

אחר הדברים האלה היה דבר יי אל אברם וגו'. רבי יהודה פתח (שיר השירים ז) אני לדודי ועלי תשוקתו. הא אוקמוה, אבל באתערוותא דלתתא אשתכח אתערוותא לעילא, דהא לא אתער לעילא עד דאתער לתתא. וברכאן דלעילא לא משתפחי אלא במה דאית ביה ממשא ולא או איהו ריקניא.

מנלן מאשת עובדיהו דאמר לה אלישע (מלכים ב ד) הגידי לי מה יש לך בבית. דהא ברכאן דלעילא לא שריין על פתורא ריקניא ולא באתר ריקניא. מה כתיב ותאמר אין לשפחתך כל בבית פי אם אסוף שמן. מאי אסוף. אלא אמרה ליה שיעורא דהאי משחא לאו איהי אלא כדי משיחת אצבעא זעירא.

אמר לה נחמתני. דהא לא ידענא היאך ישרון ברכאן דלעילא בדוכתא ריקניא, אבל השתא דאית לך שמן, דא הוא אתר לאשתפחא ביה ברכאן. מנלן דכתיב, (תהלים קלב) כשמן הטוב וגו' וסיפיה מה פתיב, (תהלים קלב) פי שם צוה יי את הברכה חיים עד וגו'. ובסופו מה כתוב? (שם) פי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ובמקום